

Хамар Оксана Петрівна
заступник начальника управління – начальник
бюджетного відділу фінансового управління Бережанської РДА
Карпишин Наталія Іванівна
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету

ДИНАМІКА, СКЛАД І СТРУКТУРА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ОСВІТУ

Система освіти України, як і кожна суспільно-економічна система, базується на таких основних складових: інституційній (перш за все, нормативно-правове забезпечення); мережі закладів освіти, органів управління у сфері освіти, інших учасників освітньої діяльності, які забезпечують функціонування системи; механізми та інструментарії регулювання відносин між всіма зацікавленими сторонами.

Упродовж 2017-2018 рр. відбулося суттєве посилення інституційних основ розвитку системи освіти, а саме – ухвалено Закон України «Про освіту», яким врегульовано суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права.

Закон України «Про освіту» рамковий і регламентує подальше реформування освітніх галузей, а також служить підґрунтям для ухвалення законів «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну освіту», «Про освіту дорослих», зміни до закону «Про вищу освіту».

У Законі України «Про освіту» закладено концептуальні принципи подальшого реформування системи освіти. Положення Закону спрямовані на забезпечення рівних умов доступу до якісної освіти та права кожного громадянина на її здобуття. Держава бере на себе відповідальність за створення умов для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, заохочує громадян до здобуття всіх видів освіти.

Адже освіта формує людський капітал, є основою успішної соціалізації особистості, її економічного добробуту, запорукою поступального розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою. Законодавчо закріплено, що держава має забезпечити загальні асигнування на освіту в розмірі не менше 7% ВВП за рахунок коштів

державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Бюджетним кодексом України передбачено критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами, що здійснюється на основі принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання послуг та наближення їх до безпосереднього споживача. Розподіл між видатками бюджетів різних рівнів відбувається згідно Бюджетного кодексу України. Зокрема, з районного бюджету на освіту кошти спрямовують на:

- загальноосвітні школи;
- спеціалізовані школи, ліцеї, гімназії тощо;
- загальноосвітні школи-інтернати, дитячі будинки (якщо 70% контингенту формується в межах району) [1].

Фінансування освітніх закладів Бережанського району здійснюється за рахунок коштів районного, обласного та державного бюджету.

Основною формою фінансування за рахунок коштів державного бюджету є освітня субвенція, яка направляється з державного бюджету місцевим та вагома частка якої спрямовується на оплату праці педагогів. Освітня субвенція визначається за відповідною формулою та в разі забезпечення у повному обсязі потреби у поточних видатках, може також направляти на капітальні видатки. Додатковими важливими фінансовими ресурсами є власні надходження установ та благодійні внески, які формують спеціальний фонд районного бюджету.

Впродовж трьох останніх років розмір освітньої субвенції до Бережанського районного бюджету показав зростаючу тенденцію (рис. 1).

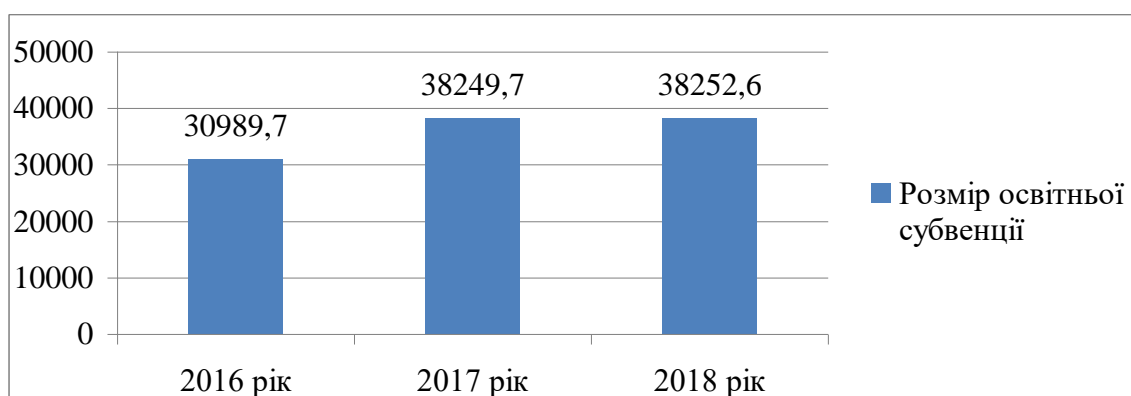

Рис. 1. Надходження освітньої субвенції до Бережанського районного бюджету, тис. грн.

Примітка: складено автором за даними [2-4]

Так, у 2018 р. розмір освітньої субвенції, яка спрямовувалась на оплату поточних видатків районних загальноосвітніх навчальних закладів

усіх ступенів, становив 38252,6 тис. грн. у надходженнях Бережанського районного бюджету. Відповідно до 2016 р. розмір освітньої субвенції збільшився на 7262,9 тис. грн., або на 23,4%. Дані зміни є позитивними та дозволяють провести реформаторські дії на місцях, зокрема, з підвищення оплати праці працівників, покращення умов у навчальних закладах, заохочення майбутнього покоління до навчання і розвитку своїх здібностей, тощо.

За останні 3 роки найбільший обсяг фінансування освіти з районного бюджету був у 2018 р. - 60,1 млн. грн., це на 20,3 млн. грн. більше відповідно до 2016 р., або на 53,7% (рис. 2).

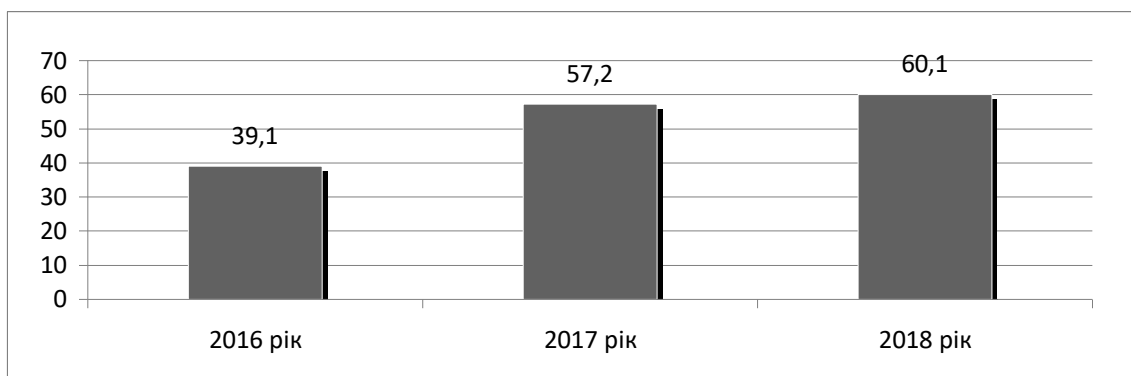

Рис. 2. Видатки на освіту загального фонду Бережанського районного бюджету, млн. грн. (факт)

Примітка: складено автором за даними [2-4]

Як видно з табл. 1, найбільшу частку в структурі видатків бюджету Бережанського району на освіту у 2016-2018 рр. займають видатки на загальну середню освіту – більше ніж 90%. Найменшу частку в структурі видатків бюджету Бережанського району на освіту у 2016-2018 рр. займають видатки на позашкільну освіту – менше ніж 1 %.

Таблиця 1

Динаміка та склад видатків бюджету Бережанського району на освіту у 2016-2018 рр., млн. грн.

Видатки	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Всього на освіту	41,21	61,09	61,98
На дошкільну освіту	2,04	2,37	1,42
На загальну середню освіту	37,25	56,07	57,61
На позашкільну освіту	0,16	0,47	0,48
На методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	0,64	0,79	0,88
На інші програми, заклади та заходи у сфері освіти	1,12	1,39	1,59

Примітка: складено автором за даними [2-4]

Отже, з Бережанського районного бюджету кошти спрямовують на дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, на методичне забезпечення діяльності навчальних закладів, на інші програми, заклади та заходи у сфері освіти. Видатки на освіту Бережанського районного бюджету у 2018 р. становили 60,1 млн. грн. і зросли на 20,3 млн. грн. порівняно з 2016 р. Основна частка коштів спрямовувалася на загальноосвітні заклади та дошкільні навчальні заклади. Найбільшу частку витрат займала оплата праці, яка становила 71% у 2018 р.

Варто зауважити, що ріст фінансових ресурсів у даній галузі є позитивною тенденцією і забезпечує можливості покращення якості освітніх послуг Бережанського району. Однак, варто слід оптимізувати видаткову складову бюджету, а саме у напрямку ефективного використання коштів, раціонального розподілу фінансових ресурсів та відповідного задоволення потреб населення.

Література:

1. Фінансування закладів освіти. URL: http://allref.com.ua/uk/skachaty/Finansuvannya_zakladiv_osviti46 (дата звернення: 20.10.19 р.).
2. Про районний бюджет на 2016 рік: Рішення сесії Бережанської районної ради від 25 грудня 2015 року № 30.
3. Про районний бюджет на 2017 рік: Рішення сесії Бережанської районної ради від 23 грудня 2016 року №166.
4. Про районний бюджет на 2018 рік: Рішення сесії Бережанської районної ради від 22 грудня 2017 року № 296.